

Corporate governance verklaring 2016 Heijmans N.V.

Algemeen

Corporate governance is de structuur en het stelsel van regels en procedures op basis waarvan een vennootschap wordt aangestuurd en gecontroleerd.

De corporate governance verklaring van de Vennootschap is een verklaring als bedoeld in artikel 2a juncto artikel 3 tot en met artikel 3b van het 'Besluit nadere voorschriften inhoud jaarverslag'. Daarbij wordt in het navolgende ingegaan op:

1. de corporate governance-structuur;
2. naleving van de Nederlandse Corporate Governance Code (verder te noemen 'de code');
3. het functioneren van de aandeelhoudersvergadering, haar voornaamste bevoegdheden, de rechten van de aandeelhouders en hoe deze kunnen worden uitgeoefend;
4. de samenstelling en het functioneren van het bestuur, de raad van commissarissen en hun commissies;
5. de vereiste informatie in het kader van het Besluit artikel 10 overnamerichtlijn;
6. de belangrijkste kenmerken van het beheers- en controlesysteem, in verband met het proces van financiële verslaggeving; en
7. gedrag, integriteit en dilemma's.

1. Corporate governance-structuur

Heijmans N.V. is een naamloze vennootschap die bij wet is onderworpen aan het structuurregime. Dit houdt onder andere in dat het bestuur bestuurt en dat toezicht op het bestuur wordt uitgeoefend door de raad van commissarissen. Heijmans is georganiseerd via een two-tier board. De raad van commissarissen en het bestuur van Heijmans hebben hun voorkeur voor het handhaven van een two-tier board uitgesproken.

Bestuur

De raad van bestuur stelt de strategie van de onderneming vast en stuurt het operationele management aan. De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen en de uitvoering van de strategie, voorts is hij verantwoordelijk voor het resultaat en de relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen. Daarnaast is de raad van bestuur verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten en voor de financiering van de onderneming. De control- en besturingssystemen vertalen zich in kwartaal- en managementrapportages en reviewmeetings met het management. Het functioneren van het bestuur wordt periodiek door de raad van commissarissen geëvalueerd. De raad van bestuur legt verantwoording af aan de raad van commissarissen en aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Toezicht

De raad van commissarissen benoemt en ontslaat de leden van de raad van bestuur. Bij zowel bestuur als toezicht staat het belang van de Vennootschap en van de met haar verbonden ondernemingen voorop. Hierbij wordt onder meer gestreefd naar het creëren van aandeelhouderswaarde op de lange termijn. De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de raad van bestuur en op de algemene gang van zaken. Hij staat de raad van bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van deze taak richt de raad van commissarissen zich naar het belang van de Vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen.

Zeggenschap

Certificaten van aandelen Heijmans worden gehouden door Stichting Administratiekantoor Heijmans (verder te noemen 'Stichting AK'). De certificaten van aandelen zijn genoteerd aan de effectenbeurs van NYSE Euronext in Amsterdam. Het stemrecht op gewone aandelen berust bij Stichting AK. Certificaathouders die tijdens een aandeelhoudersvergadering willen stemmen, krijgen voor dit doel een onvoorwaardelijke volmacht van Stichting AK.

Medezeggenschap

De medezeggenschap door werknemers is vastgelegd in de Wet op de Ondernemingsraden. Hieraan is invulling gegeven door de Europese Ondernemingsraad, ondernemingsraden in België en Duitsland

en de Centrale Ondernemingsraad in Nederland met vijf ondernemingsraden op sectorniveau. Deze raden vertegenwoordigen de werknemers door wie zij zijn gekozen in het overleg met het bestuur van de onderneming. De medezeggenschapstructuur wordt in 2017 aangepast.

Bedrijfscultuur

Binnen Heijmans geldt een gedragscode, 'de kr8 van Heijmans'. In deze gedragscode zijn de acht integriteitswaarden verwoord waarvan Heijmans verwacht dat deze door haar medewerkers worden gerespecteerd in hun werkzaamheden voor Heijmans. Eén van de belangrijkste kernwaarden van Heijmans is meer samenwerking en integraliteit binnen de onderneming.

Stichting Preferente Aandelen Heijmans

Aan Stichting Preferente Aandelen Heijmans is het recht verleend om preferente aandelen in het kapitaal van Heijmans N.V. te nemen (de calloptie) tot een maximum van (nagenoeg) 100% van het nominaal bedrag van het geplaatste kapitaal aan gewone aandelen en preferente financieringsaandelen B.

De Stichting heeft tot doel de belangen van de onderneming zodanig te behartigen dat deze belangen, en die van alle daarbij betrokkenen, zo goed mogelijk worden gewaarborgd en dat invloeden die de zelfstandigheid en/of de continuïteit en/of de identiteit van de onderneming in strijd met die belangen zouden kunnen aantasten, naar maximaal vermogen worden geweerd. Het doel van de uitgifte van preferente beschermingsaandelen is om gelegenheid en tijd te hebben om de hiervoor genoemde belangenbehartiging zorgvuldig te kunnen uitvoeren in het geval de onderneming in een mogelijke ongewenste situatie komt.

De plaatsingsovereenkomst (putoptie) die tussen de Stichting en Heijmans N.V. bestond, en op grond waarvan de Stichting preferente aandelen neemt zodra Heijmans N.V. tot de uitgifte daarvan overgaat, is op voorstel van de raad van bestuur beëindigd. De raad van bestuur heeft samen met het bestuur van de Stichting vastgesteld dat de putoptie niet langer passend en/of noodzakelijk is in relatie tot de onderliggende doelstellingen. De bevoegdheid van de raad van bestuur tot uitgifte van preferente aandelen zal niet meer worden geagendeerd voor de komende Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

2. Naleving van de Nederlandse Corporate Governance Code

Algemeen

Heijmans hecht veel waarde aan een evenwichtige balans tussen de belangen van haar verschillende 'stakeholders'. Goed ondernemerschap, integriteit, betrouwbaarheid, klantgerichtheid, openheid en transparant handelen van het management, alsmede goed toezicht hierop, zijn de uitgangspunten van de corporate governance-structuur van Heijmans. Heijmans onderschrijft het uitgangspunt van de corporate governance code dat de vennootschap een samenwerkingsverband is van diverse bij de vennootschap betrokken partijen.

De onderliggende principes van de corporate governance code worden door Heijmans onderschreven en zijn als zodanig geïmplementeerd in de corporate governance-structuur. Een compleet overzicht ('Pas toe of Leg uit'-verslag) van de code is te vinden op de website van Heijmans onder de rubriek 'corporate governance'.

[Download hier het totaaloverzicht van de corporate governance code van Heijmans per 24 februari 2017](#)

Afwijkingen op de code

Er zijn geen afwijkingen op de code.

3. Het functioneren van de aandeelhoudersvergadering, haar voornaamste bevoegdheden, de rechten van de aandeelhouders en de wijze waarop deze kunnen worden uitgeoefend

Volgens principe IV.1 van de code veronderstelt goede corporate governance een volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering. De raad van

commissarissen en raad van bestuur achten van groot belang dat zoveel mogelijk aandeelhouders deelnemen aan de besluitvorming in aandeelhoudersvergaderingen.

Oproeping, agenda en te behandelen documentatie voor aandeelhoudersvergaderingen worden uiterlijk tweeënveertig dagen voorafgaand aan de vergadering gepubliceerd en op de website van de Vennootschap geplaatst. De Vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Stichting AK verleent een stemvolmacht aan certificaathouders die deelnemen aan de aandeelhoudersvergadering. Houders van (certificaten van) aandelen die de aandeelhoudersvergadering niet kunnen bijwonen, kunnen een volmacht en steminstructie verlenen aan een door de Vennootschap aan te wijzen derde partij die overeenkomstig de steminstructie zal stemmen.

Aan de goedkeuring van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zijn ex artikel 20 van de statuten van Heijmans N.V. onderworpen de besluiten van de raad van bestuur omtrent een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de Vennootschap of de onderneming, waaronder in ieder geval:

- overdracht van de onderneming of vrijwel de gehele onderneming aan een derde;
- het aangaan of verbreken van duurzame samenwerking van de Vennootschap of een dochtermaatschappij met een andere rechtspersoon of vennootschap dan wel als volledig aansprakelijke vennote in een commanditaire vennootschap of vennootschap onder firma, in het geval dat deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is voor de Vennootschap; en
- het nemen of afstoten van een deelneming in het kapitaal van een vennootschap ter waarde van ten minste één derde van het bedrag van de activa volgens de balans met toelichting of, indien de Vennootschap een geconsolideerde balans opstelt, volgens de geconsolideerde balans met toelichting volgens de laatst vastgestelde jaarrekening van de Vennootschap, door haar of een dochtermaatschappij.

Aan de aandeelhoudersvergadering komen daarnaast onder meer de navolgende belangrijke bevoegdheden toe:

- vaststelling van de jaarrekening;
- resultaatbestemming/vaststelling van het dividend;
- verlenen van decharge aan de leden van de raad van bestuur;
- verlenen van decharge aan de leden van de raad van commissarissen;
- het doen van een aanbeveling van personen aan de raad van commissarissen om als commissaris te worden voorgedragen als wel het besluit tot benoeming van een commissaris dan wel afwijzing van een voordracht tot benoeming van een commissaris;
- het vaststellen van het bezoldigingsbeleid voor de raad van bestuur;
- het vaststellen van de bezoldiging van de commissarissen;
- besluiten tot wijziging van de statuten of tot ontbinding van de Vennootschap;
- de benoeming van de externe accountant van de Vennootschap; en
- besluitvorming omtrent eventuele andere voorstellen door de raad van commissarissen of de raad van bestuur, zoals inzake aanwijzing van een orgaan dat bevoegd is tot uitgifte van aandelen en inzake machtiging van de raad van bestuur tot het doen verkrijgen van eigen aandelen of certificaten daarvan door de Vennootschap.

De raad van bestuur – of in voorkomende gevallen de raad van commissarissen – informeert alle aandeelhouders en andere partijen op de financiële markt gelijkelijk en gelijktijdig over aangelegenheden die invloed kunnen hebben op de koers van het aandeel.

Indien tijdens een Algemene Vergadering van Aandeelhouders koersgevoelige informatie wordt verstrekt, wordt deze informatie onverwijld openbaar gemaakt.

4. De samenstelling en het functioneren van de raad van bestuur, de raad van commissarissen en hun commissies

De raad van bestuur

Samenstelling

De raad van bestuur vormt het bestuur van de Vennootschap. De raad van bestuur bestaat uit één of meer leden. Het aantal leden van de raad van bestuur wordt vastgesteld door de raad van commissarissen. De raad van bestuur van Heijmans N.V. bestaat thans uit vier leden, van wie de voorzitter is aangewezen door de raad van commissarissen. Eén van de leden is chief financial officer. Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van vier jaar.

Vanuit de wet Bestuur en Toezicht, is er een inspanningsverplichting om bij grotere ondernemingen een streefpercentage van ten minste 30% vrouwen en ten minste 30% mannen voor de raad van bestuur te hanteren, voor zover deze zetels worden verdeeld over natuurlijke personen. Binnen de raad van bestuur is thans geen van de drie leden vrouw. De streefmarge van 30% wordt daarmee niet behaald. De raad van bestuur is voornemens bij vacatures- niet zijnde herbenoemingen - te streven naar voldoende diversiteit in ervaring en competenties van bestuursleden.

Benoeming en ontslag

Kortheidshalve wordt hiervoor verwezen naar hetgeen ter zake is vermeld onder 'Voldoening aan Besluit artikel 10 overnamerichtlijn', sub h.

Wijze van functioneren

De raad van bestuur is belast met het besturen van de Vennootschap (zie verder 'bevoegdheden raad van bestuur, zoals vermeld onder 'Voldoening aan Besluit artikel 10 overnamerichtlijn', sub i).

Nadere regels omtrent de wijze van vergaderen, besluitvorming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van de Vennootschap en het reglement raad van bestuur. Beide zijn geplaatst op de website van Heijmans onder de rubriek 'Corporate Governance'. Hierin is onder meer bepaald welke besluiten van de raad van bestuur de voorafgaande goedkeuring behoeven van de raad van commissarissen en/of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Belangrijke besluiten in 2016 hadden onder andere betrekking op:

- operationele en financiële doelstellingen van de Vennootschap, de strategie om deze doelstellingen te realiseren en de randvoorwaarden die worden toegepast met betrekking tot de strategie;
- het vaststellen van het businessplan en budget 2017 Heijmans N.V, waarin de kaders van de strategische uitgangspunten van het beleid vervat zijn;
- het aangaan van een verlenging van de gesyndiceerde kredietfaciliteit voor de periode van één jaar;
- belangrijke investeringen / desinvesteringen (in / van materiële activa en gronden);
- goedkeuring tot inschrijving door dochterbedrijven op grote tenders en/of PPS-projecten;
- directiebenoemingen van de tot de Vennootschap behorende businessunits.

De raad van commissarissen

Samenstelling

De Vennootschap heeft een raad van commissarissen. Alleen natuurlijke personen kunnen lid van de raad van commissarissen zijn. Het aantal leden van de raad van commissarissen bedraagt ten minste drie. Het aantal leden van de raad van commissarissen wordt vastgesteld door de raad van commissarissen. De raad van commissarissen bestaat per 13 april 2016 uit vijf leden. De raad van commissarissen heeft een profielschets voor zijn omvang en samenstelling vastgesteld, rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. De raad van commissarissen heeft de profielschets besproken met de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en met de ondernemingsraad. De profielschets is te vinden op de website van Heijmans onder de rubriek 'Corporate Governance'.

De samenstelling van Heijmans' raad van commissarissen wordt gekenmerkt door diversiteit naar geslacht, nationaliteit, achtergrond en ervaring. De inspanningsverplichting vanuit de wet Bestuur en Toezicht, is erop gericht om bij grotere ondernemingen een streefpercentage van ten minste 30% vrouwen en ten minste 30% mannen voor de raad van commissarissen te hanteren, voor zover deze zetels worden verdeeld over natuurlijke personen. Binnen de raad van commissarissen is thans één van de vijf leden een vrouw en daarmee dus 20%. De raad van commissarissen is voornemens bij vacatures – niet zijnde herbenoemingen – te streven naar verdere diversiteit in ervaring en competenties van commissarissen.

Benoeming en ontslag

Kortheidshalve wordt hiervoor verwezen naar hetgeen ter zake is vermeld onder 'Voldoening aan Besluit artikel 10 overnamerichtlijn', sub h.

Wijze van functioneren

De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de raad van bestuur en op de algemene gang van zaken in de Vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. De raad van commissarissen stelt zich in die rol actief op. De raad van commissarissen staat de raad van bestuur met raad terzijde. Bij de vervulling van deze taak richt hij zich op het belang van de Vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij de Vennootschap betrokkenen af. Daarbij betreft de raad van commissarissen ook relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Nadere regels omtrent de wijze van vergaderen en de besluitvorming zijn vastgelegd in de statuten van de Vennootschap en het reglement raad van commissarissen Heijmans N.V. Beide zijn geplaatst op de website van Heijmans onder de rubriek 'Corporate Governance'.

Belangrijke besluiten van de raad van commissarissen in 2016 betroffen onder meer:

- Goedkeuring van besluiten van de raad van bestuur tot vaststelling en wijziging van de operationele en financiële doelstellingen van de Vennootschap;
- Goedkeuring van het businessplan en budget 2016 Heijmans N.V. waarin de kaders van de strategische uitgangspunten van het beleid zijn verwoord;
- Goedkeuring van het dividendvoorstel Heijmans N.V.;
- Goedkeuring van het voorstel van de raad van bestuur ten aanzien van de resultaatbestemming Heijmans N.V. met betrekking tot het boekjaar 2015;
- Goedkeuring van het besluit van de raad van bestuur tot het aangaan van een verlenging van de gesyndiceerde kredietfaciliteit voor de periode van één jaar;
- Goedkeuring van het voorstel van de raad van bestuur om te starten met het proces om buitenlandse dochtermaatschappijen te desinvesteren in het kader van verbetering van de kapitaalstructuur;
- Goedkeuring van de uitwerking van de criteria voor de korte en lange termijn variabele beloning van de raad van bestuur;
- Het besluit om na afloop van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 13 april 2016 over te gaan tot benoeming van R.F. Majenburg tot lid van de raad van bestuur voor een periode van vier jaar.
- Het besluit om A.G.J. Hillen na afloop van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 13 april 2016 te herbenoemen tot lid van de raad van bestuur voor een periode van vier jaar.
- Het besluit om A.G.J. Hillen tot voorzitter van de raad van bestuur te benoemen per 1 december 2016.

Commissies

De raad van commissarissen heeft drie commissies benoemd, te weten een auditcommissie, een selectie- en benoemingscommissie en een remuneratiecommissie. Voor elk van deze commissies heeft de raad reglementen opgesteld die bepalen wat de rol van de betreffende commissie is, haar samenstelling en op welke wijze zij haar taak uitoefent. De reglementen zijn te vinden op de website van Heijmans onder de rubriek 'Corporate Governance'.

De auditcommissie bestaat uit drie leden. De selectie- en benoemingscommissie alsmede de remuneratiecommissie bestaan elk ook uit drie leden.

5. Voldoening aan Besluit artikel 10 overnamerichtlijn

De ingevolge artikel 1, eerste lid van het Besluit artikel 10 overnamerichtlijn vereiste informatie is hierna opgenomen.

Artikel 1 lid 1a, de kapitaalstructuur van de vennootschap, het bestaan van verschillende soorten aandelen en de daaraan verbonden rechten en plichten en het percentage van het geplaatste kapitaal dat door elke soort wordt vertegenwoordigd

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt €24 miljoen. Het is verdeeld in:

- 35,1 miljoen gewone aandelen van elk nominaal €0,30 (waarvan 21.406.880 zijn geplaatst, onderverdeeld in 21.406.873 certificaten van aandelen en 7 niet-gecertificeerde aandelen);
- 7 miljoen cumulatief preferente financieringsaandelen B van elk nominaal €0,21 (waarvan 4.510.000 zijn geplaatst); en
- 8 miljoen preferente beschermingsaandelen van elk nominaal €1,50 (waarvan geen zijn geplaatst).

Aan verschillende soorten aandelen verbonden rechten

Stemrecht

Per nominaal bedrag van €0,01 kan één stem worden uitgebracht. Voor de preferente financieringsaandelen B geldt een contractuele stemrechtbeperking van 1,278 stem per aandeel.

Het stemrecht op de gewone aandelen waarvoor certificaten zijn uitgegeven, berust bij Stichting Administratiekantoor Heijmans (hierna te noemen: Stichting AK).

Aan ieder (certificaat van een) gewoon aandeel zijn dertig stemmen toegekend. Certificaathouders kunnen een onvoorwaardelijke volmacht krijgen van Stichting AK om te stemmen op een (Buitengewone) Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Onder bepaalde voorwaarden bestaat voor certificaathouders de mogelijkheid tot decertificering.

Dividend

De houders van (certificaten van) gewone aandelen zijn gerechtigd tot het dividend.

Het dividendbeleid is gericht op uitbetaling van circa 40% van de winst na belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening. Gegeven de ontwikkeling van zowel het operationele als het netto resultaat over 2016, wordt over dat boekjaar geen dividend uitgekeerd op (certificaten van) gewone aandelen.

Op 28 juni 2002 zijn 6.610.000 preferente financieringsaandelen B uitgegeven tegen een uitgiftekoers van €10 per aandeel. Deze aandelen zijn niet genoteerd ter beurse en zijn niet gecertificeerd. Het dividend is per 1 januari 2014 opnieuw vastgesteld op 7,9% op de uitgiftekoers van €10 per aandeel en is vast gedurende een periode van 5 jaar. Medio juli 2015 zijn 2.100.000 preferente financieringsaandelen ingekocht door de Vennootschap. Het besluit tot vermindering van kapitaal is per 18 september 2015 van kracht geworden. Derhalve staan per die datum 4.510.000 preferente financieringsaandelen B uit.

Aan de aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal is verdeeld, zijn geen andere rechten verbonden dan uit de wet voortvloeiende, behoudens hetgeen is bepaald in artikel 31 van de statuten van de Vennootschap over de bestemming van de winst ten aanzien van de preferente financieringsaandelen B:

'Op preferente financieringsaandelen B wordt uitgekeerd 7,9% van het op die preferente financieringsaandelen gestorte bedrag. Van de overblijvende winst zal de raad van bestuur onder goedkeuring van de raad van commissarissen zoveel reserveren als hij nodig oordeelt. Voor zover de winst niet met toepassing van de vorige zin wordt gereserveerd, staat zij ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders hetzij geheel of gedeeltelijk ter reservering hetzij geheel of gedeeltelijk ter uitkering aan houders van gewone aandelen in verhouding tot hun bezit aan gewone aandelen.'

Artikel 1 lid 1b, elke beperking door de vennootschap van de overdracht van aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen

Er bestaat geen statutaire of contractuele beperking van overdracht van aandelen of van certificaten die met medewerking van de Vennootschap zijn uitgegeven, behoudens de statutaire blokkering van overdracht en levering van preferente financieringsaandelen B.

Artikel 11 van de statuten van de Vennootschap bepaalt dat voor overdracht van preferente financieringsaandelen B goedkeuring is vereist van de raad van bestuur van de Vennootschap.

Artikel 1 lid 1c, deelnemingen in de vennootschap waarvoor een meldingsplicht bestaat overeenkomstig de artikelen 5:38 en 5:43 van de Wet op het financieel toezicht

Per 31 december 2016 hebben volgens het 'register substantiële deelnemingen' van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) de volgende partijen belangen in Heijmans van 3% of meer:

	Kapitaal belang (%)	Potentieel stemrecht (%)
Kempen Capital Management N.V.	6,4%	0,4%
Delta Lloyd Levensverzekering N.V.	6,4%	0,4%
ASR Vermogensbeheer	4,9%	5,6%

Artikel 1 lid 1d, bijzondere zeggenschapsrechten verbonden aan aandelen en de naam van de gerechtigde

Aan de aandelen waarin het maatschappelijk kapitaal van de Vennootschap is verdeeld, zijn geen bijzondere zeggenschapsrechten verbonden.

Artikel 1 lid 1e, het mechanisme voor de controle van een regeling, die rechten toekent aan werknemers om aandelen in het kapitaal van de vennootschap of een dochtermaatschappij te nemen of te verkrijgen, wanneer de controle niet rechtstreeks door de werknemers wordt uitgeoefend

De Vennootschap kent geen werknemersparticipatieplan of werknemersaandelen-optieplan.

Artikel 1 lid 1f, elke beperking van stemrecht, termijnen voor de uitoefening van stemrecht en de uitgifte, met medewerking van de vennootschap, van certificaten van aandelen

Er zijn geen beperkingen op de uitoefening van aan (certificaten van) gewone aandelen verbonden stemrechten.

Het op een preferent financieringsaandeel B van nominaal €0,21 uit te brengen aantal stemmen is contractueel beperkt tot 1,278 stem.

De statuten van de Vennootschap bevatten de gebruikelijke bepalingen met betrekking tot de aanmelding om als stem- en vergadergerechtigde in een aandeelhoudersvergadering te worden aangemerkt.

De statuten van de Vennootschap bevatten in artikel 6 de bepaling dat de raad van bestuur onder goedkeuring van de raad van commissarissen als bevoegd orgaan is aangewezen door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor de uitgifte van (certificaten van) aandelen. De omvang en de duur van deze bevoegdheid wordt vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Artikel 1 lid 1g, elke overeenkomst met een aandeelhouder, voor zover aan de vennootschap bekend, die aanleiding kan geven tot beperking van de overdracht van aandelen of met medewerking van de vennootschap uitgegeven certificaten van aandelen of tot beperking van het stemrecht

De Vennootschap is niet bekend met overeenkomsten waarbij een aandeelhouder is betrokken, welke overeenkomsten aanleiding kunnen zijn tot beperking van de overdracht van aandelen of met medewerking van de Vennootschap uitgegeven (certificaten van) gewone aandelen of tot beperking van het stemrecht.

Artikel 1 lid 1h, de voorschriften betreffende benoeming en ontslag van bestuurders en commissarissen en wijziging van de statuten

Benoeming en ontslag van bestuurders

De raad van commissarissen:

- benoemt en ontslaat de leden van de raad van bestuur;
- geeft kennis van een voorgenomen benoeming aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders;
- ontslaat een lid van de raad van bestuur niet dan nadat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders over het voorgenomen ontslag is gehoord; en

- wijst één van de leden van de raad van bestuur tot voorzitter aan.

Heijmans onderschrijft de best practice bepalingen II.1.1 en II.2.8 van de code bij benoeming en ontslag.

Benoeming en ontslag van commissarissen

De raad van commissarissen:

- stelt de profielschets voor zijn omvang en samenstelling – rekening houdend met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen – vast nadat deze in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en met de ondernemingsraad is besproken;
- draagt een kandidaat voor; en
- maakt de voordracht bekend aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en de ondernemingsraad.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders:

- benoemt de leden van de raad van commissarissen;
- heeft het recht een voordracht van de raad van commissarissen af te wijzen waarna deze een nieuwe voordracht moet doen; en
- heeft het recht een kandidaat voor te dragen.

De ondernemingsraad:

- heeft het recht een kandidaat voor te dragen; en
- heeft een versterkt aanbevelingsrecht voor één derde deel van het totaal aantal leden. Het aanbevolen lid wordt door de raad van commissarissen voorgedragen tenzij de raad van commissarissen bezwaar maakt op grond van de verwachting dat het aanbevolen lid ongeschikt zal zijn of dat de raad van commissarissen aldus niet naar behoren zal zijn samengesteld. In dit geval trachten de raad van commissarissen en de ondernemingsraad overeenstemming te bereiken, bij gebreke waarvan de Ondernemingskamer beslist. Indien de raad van commissarissen de aanbeveling van de ondernemingsraad overneemt, is de Algemene Vergadering van Aandeelhouders hieraan niet gebonden.

Een commissaris kan slechts worden ontslagen door de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders kan het vertrouwen in de raad van commissarissen opzeggen, doch niet dan nadat de ondernemingsraad hierover zijn visie heeft gegeven. Het opzeggen van het vertrouwen kan slechts geschieden bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, vertegenwoordigend ten minste één derde van het geplaatste kapitaal. Het besluit tot opzegging van het vertrouwen heeft het onmiddellijk ontslag van de raad van commissarissen tot gevolg.

Heijmans onderschrijft de best practice bepaling III.3.5 van de code ter zake de maximale zittingstermijn in de raad van commissarissen.

Wijziging van statuten

Een besluit tot wijziging van de statuten kan, tenzij het voorstel daartoe uitgaat van de raad van bestuur onder goedkeuring van de raad van commissarissen, alleen worden genomen met een meerderheid van ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen in een Algemene Vergadering van Aandeelhouders waarin ten minste de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd.

Indien een voorstel tot het nemen van een besluit is uitgegaan van de raad van bestuur, onder goedkeuring van de raad van commissarissen, kan dit besluit worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen, ongeacht het vertegenwoordigde kapitaal.

De Vennootschap zal over de inhoud van een voorstel tot statutenwijziging overleg voeren met Euronext Amsterdam N.V. alvorens dit voorstel aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor te leggen.

Artikel 1 lid 1i, de bevoegdheden van het bestuur, in het bijzonder tot de uitgifte van aandelen van de vennootschap en de verkrijging van eigen aandelen door de vennootschap

De raad van commissarissen en de raad van bestuur onderschrijven de principes van de code. De hieruit voortvloeiende best practice bepalingen zijn vastgelegd in het reglement van de raad van bestuur, zoals vermeld op de website van Heijmans onder de rubriek 'Corporate Governance'.

De bevoegdheden van het bestuur

De raad van bestuur:

- stelt de strategie van de Vennootschap vast en stuurt het operationele management aan. De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen van de Vennootschap, de strategie met het bijbehorende risicoprofiel, het resultaat en de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen;
- legt hierover verantwoording af aan de raad van commissarissen en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders;
- richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de Vennootschap en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij de Vennootschap betrokkenen af;
- verschaft de raad van commissarissen tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van zijn taak;
- is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten en de financiering van de Vennootschap;
- rapporteert hierover aan, en bespreekt de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de raad van commissarissen en zijn auditcommissie;
- geeft leiding aan de onderneming en draagt hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid; en
- verdeelt onderling de werkzaamheden onder goedkeuring van de raad van commissarissen. De voorzitter geeft leiding aan de raad van bestuur. De chief financial officer draagt zorg voor financiële taken. De voorzitter en andere leden van de raad van bestuur sturen de businessunits/staforganen aan. De raad van bestuur draagt zorg voor een adequate informatieverstrekking aan de raad van commissarissen.

Bevoegdheid raad van bestuur met betrekking tot uitgifte van aandelen en verkrijging (inkoop)

De raad van bestuur is door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 13 april 2016 conform de statuten aangewezen als bevoegd orgaan, onder goedkeuring van de raad van commissarissen, om voor de duur van 18 maanden, te rekenen vanaf 13 april 2016:

- over te gaan tot uitgifte van en/of tot het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen. De bevoegdheid om gewone aandelen uit te geven, is beperkt tot 10% van het geplaatste aandelenkapitaal per 13 april 2016, vermeerderd met 10% indien de uitgifte plaatsvindt in het kader van een fusie of overname danwel het aangaan van een strategische alliantie. De bevoegdheid om te besluiten tot uitgifte van preferente aandelen omvat alle preferente aandelen in het maatschappelijk kapitaal zoals dit thans (= datum vergadering van 13 april 2016) of te eniger tijd zal luiden, onverminderd het bepaalde in artikel 6 van de statuten; en
- het voorkeursrecht op gewone aandelen te beperken of uit te sluiten in het geval dat die aandelen worden geplaatst met gebruikmaking van het eerder vermelde recht tot het nemen van aandelen.

Verder is de raad van bestuur door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 13 april 2016 voor de duur van 18 maanden, te rekenen vanaf 13 april 2016, gemachtigd als bevoegd orgaan, onder goedkeuring van de raad van commissarissen, te besluiten gewone en preferente financieringsaandelen B in haar eigen kapitaal door de vennootschap te doen verkrijgen door aankoop ter beurze of anderszins. Hierbij geldt dat de machtiging is beperkt tot 10% van het geplaatste aandelenkapitaal en dat de aandelen door de vennootschap kunnen worden verkregen tegen een prijs tussen nominaal en 110% van het gemiddelde van de slotkoersen van de laatste vijf beursdagen voorafgaand aan de dag van inkoop voor de gewone aandelen en tussen nominaal en 110% van de uitgifteprijs voor de preferente financieringsaandelen B.

Onder aandelen zijn certificaten van aandelen begrepen.

Artikel 1 lid 1j, belangrijke overeenkomsten, waarbij de vennootschap partij is en die tot stand komen, worden gewijzigd of ontbonden onder de voorwaarde van een wijziging van zeggenschap over de vennootschap nadat een openbaar bod in de zin van artikel 5:70 of artikel 5:74 van de Wet op het financieel toezicht is uitgebracht, alsmede de gevolgen van die overeenkomsten, tenzij de overeenkomsten of gevolgen zodanig van aard zijn dat de vennootschap door de mededeling ernstig wordt geschaad

In de overeenkomst met het bankenconsortium is ten aanzien van de faciliteit van € 256 (bedrag per de verlenging van de financiering overeen gekomen begin 2016) miljoen een change of control-clausule opgenomen. Hierin is bepaald dat het consortium op de hoogte moet worden gesteld van een change of control, waarna het consortium de mogelijkheid heeft om vervroegde aflossing te eisen.

Change of control-clausules kun voorkomen in samenwerkingsovereenkomsten waarbij dochtervennootschappen partij zijn.

Artikel 1 lid 1k, elke overeenkomst van de vennootschap met een bestuurder of werknemer die voorziet in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod in de zin van artikel 5:70 of artikel 5:74 van de Wet op het financieel toezicht

Er zijn geen overeenkomsten met bestuurders of werknemers die voorzien in een uitkering bij beëindiging van het dienstverband naar aanleiding van een openbaar bod.

6. De belangrijkste kenmerken van het beheers- en controlesysteem, in verband met het proces van financiële verslaggeving

De interne risicobeheersings- en controlesystemen, onder andere ten behoeve van het proces van financiële verslaggeving, omvatten zowel algemene als specifieke beheersmaatregelen. Deze zijn gericht op het beheersen van risico's op ondernemings-, werkmaatschappij-, en projectniveau. Het betreft onder meer een accounting manual waarin wordt voorgeschreven op welke wijze de interne en externe financiële verslaggeving moet worden ingericht en welke procedures daarvoor moeten worden doorlopen, een planning- en controlcyclus, waarbij periodiek door het operationele management gerapporteerd wordt over de ontwikkeling van de relevante markten, de financiële gang van zaken in relatie tot het budget en de financiële (en operationele) voortgang van projecten alsmede periodieke review meetings tussen het verantwoordelijk operationeel management en de concerndirectie.

Deze beheersings- en controlesystemen worden verder toegelicht en in een bredere context geplaatst in de paragraaf Risicobeheersing van het jaarverslag 2016 van Heijmans N.V.

7. Gedrag en integriteit

Gedragcode

Heijmans hecht grote waarde aan het integer handelen door haar medewerkers. Openheid is daarvoor een basisvoorwaarde. Een meer open werkhouding wordt gestimuleerd door onder andere voorbeeldgedrag van management en directie, het bespreken van grote en complexe werken in de wekelijkse bestuursvergadering en de reviewmeetings met directie en raad van bestuur.

De gedragscode van Heijmans sluit aan op ontwikkelingen in de branche, de leidende principes van Bouwend Nederland en de gedragscode van de NEPROM. De gedragscode is bekend bij alle medewerkers en maakt deel uit van de arbeidsovereenkomst. In 2012 is een toolkit integriteit en dilemma's geïntroduceerd, met als doel om medewerkers bewust te maken en hen te stimuleren met elkaar in gesprek te zijn. Deze toolkit is onder het management aan alle vestigingen verspreid. Aan de gedragscode wordt voortdurend aandacht gegeven onder de medewerkers.

Dilemma's gedrag

Heijmans is er van overtuigd dat gedrag grote impact heeft op de kwaliteit en het resultaat van de onderneming. Dat heeft niet alleen betrekking op integriteit, maar ook op discipline, veiligheid en de cultuur van de onderneming.

Een aantal veel voorkomende dilemma's betreft het volgende:

Doorbreken van geaccepteerde cultuur

Soms wordt binnen een groep, gedrag getolereerd dat binnen die groep toelaatbaar is, maar buiten die groep tegen de geldende normen en waarden in druist. 'Zo doen we het hier altijd', maakt niet dat het *juist* is. Individuen in de groep moeten de acceptatie in de groep en de groepsdynamiek ter discussie durven te stellen om dit buiten de groep aan de kaak te stellen. Voorbeelden hiervan zijn omgangsvormen en declaratiegedrag.

Aanspreken op gedrag

Gedrag dat wel of niet toelaatbaar is, is soms heel duidelijk, maar vaak minder duidelijk. Door elkaar aan te spreken op ongewenst gedrag, volgens de normen die worden nagestreefd, wordt meer openheid en uiteindelijk gewenst gedrag gestimuleerd. Enkele voorbeelden betreffen het dragen van veiligheidskleding en het scheiden van afval op bouwplaatsen. Het doorbreken van dit dilemma vergt duidelijkheid omtrent 'wat wel' en 'wat niet' toelaatbaar is.

Aanvaardbaar en onaanvaardbaar

De grens tussen aanvaardbaar en onaanvaardbaar gedrag is soms moeilijk te maken, maar wel cruciaal voor de cultuur op de werkvloer. Denk aan het omgaan met vrouwen of minderheden of het privé gebruik maken van bedrijfsmiddelen. Ten behoeve van met name de cultuurverandering heeft Heijmans in 2011 zogenaamde mindbugs trainingen georganiseerd voor senior management en een aantal peergroups in de organisatie.

Doel was belemmerende vooroordelen te delen en gedrag aan de kaak te stellen.

Dilemma's integriteit

Medewerkers van Heijmans blijken vooral geconfronteerd te worden met de volgende typen dilemma's:

Omgaan met informatie

Naast de beursgevoeligheid van informatie speelt ook de commercialiteit van informatie een rol in veel voorkomende dilemma's. Bijvoorbeeld bij het winnen of binnenhalen van nieuwe opdrachten is deze informatie in eerste instantie niet deelbaar. Enkel medewerkers met betrokkenheid op het project worden dan op de hoogte gesteld. Echter, het willen delen van goed nieuws of het verspreiden van tenderuitslagen via opdrachtgevers leidt soms tot dilemma's. Dit leidt er soms toe dat Heijmans, eerder dan beoogd, doch gelijktijdig naar alle stakeholders naar buiten gaat met informatie.

Interpretatie van informatie

Informatie, zoals contracten, blijft soms op meerdere manieren uitlegbaar. Indien daar onvoldoende over gesproken wordt, met collega's, in projectteams, met klanten enzovoorts, kan een verschil van inzicht ontstaan zonder dat dat onderling bekend is. In sommige gevallen betreft het informatie die zo geïnterpreteerd is dat sprake is van een ongewenste situatie. Bijvoorbeeld het omgaan met certificaten van leveranciers en de garantiewerking die hiervan uitgaat.

Veiligheid

In 2013 is een start gemaakt met het opnieuw onder de aandacht brengen van het thema 'veiligheid'. Hiertoe heeft Heijmans, tezamen met 14 andere ondertekenaars, een gezamenlijke Governance Code op het gebied van veilig werken in de sector. In de Intentieverklaring spreken de ondertekenaars de ambitie uit om zich gezamenlijk in te spannen om veiligheidsrisico's te minimaliseren bij het tot stand brengen en gebruiken van infrastructurele werken, installaties en gebouwen en zo doden, gewonden en onveilige situaties te voorkomen. Leiderschap, het nemen van verantwoordelijkheid en samenwerking zijn daarvoor belangrijk. In 2013 is het Veiligheidsprogramma GO (Geen Ongevallen) binnen Heijmans van start gegaan. De doelstellingen van GO luiden: 1) Geen ongevallen met dodelijke afloop of blijvend letsel, 2) Heijmans is het veiligste bouwbedrijf van Nederland in 2018 (ongeval frequentie (IF) <), 3) Het veiligheidsbewustzijn van Heijmans naar een proactief niveau brengen en 4) een duurzame cultuurverandering teweeg brengen op het gebied van veiligheid binnen Heijmans. Deze doelstellingen moeten leiden tot een cultuurverandering onder medewerkers waarin het belang van veiligheid duidelijk is, onderkend wordt en door iedereen actief uitgedragen wordt. Het GO programma heeft in 2016 tot een daling van het IF cijfer geleid.

Om deze omslag te maken is een zestal aantal houding- en gedragsregels ingesteld die betrekking hebben op veiligheid. Coaches dragen deze regels actief uit. Om deze regels onder de aandacht te brengen en de naleving ervan te stimuleren zijn afgelopen jaar verschillende acties ondernomen. Zo is een veiligheidsapp gelanceerd waarop medewerkers onveilige situaties kunnen melden. De scholingsdagen van bouwplaatsmedewerkers stonden in het teken van veiligheid. Leidinggevendenden zijn actief betrokken bij het programma door het geven van presentaties over het belang van veiligheid, bouwplaatsbezoeken door het senior management. Tot slot is bewustzijn vergroot door de zes meest voorkomende ongevallen op de werkvloer via een filmpje en posters onder de aandacht te brengen bij bouwplaatspersoneel.

Compliance

Meldingen 2016

In 2016 zijn 24 integriteitskwesties gemeld bij de compliance officer en/of de vertrouwenspersonen, waarvan één via Speak Up. Dit aantal betekent weer een significante stijging ten opzichte van het voorgaande jaar. Heijmans stimuleert medewerkers om melding te doen van (vermeende) misstanden en biedt daartoe verschillende mogelijkheden. Ook wordt door de Compliance officer regelmatig een uitvraag gedaan onder management en HRM. De raad van bestuur vindt de stijging van het aantal meldingen positief: het betekent dat medewerkers zich vrij voelen te melden en weten dat hun melding serieus wordt behandeld. De meldingen in 2016 hadden onder meer betrekking op ongewenste gedragingen door medewerkers. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan het ontvreemden van bedrijfseigendommen en restmaterialen, onrechtmatig gebruik van IT-middelen, het bedingen van privé voordelen bij leveranciers / onderaannemers, het uiten van discriminerende opmerkingen en onjuist declaratiegedrag. De meldingen hebben geleid tot schriftelijke (laatste) waarschuwingen of ontslag. Per geval is eerst gekeken naar de ernst van de zaak en vervolgens in alle gevallen feitenonderzoek gedaan. Voorts is Heijmans geconfronteerd met een aantal gevallen van factuurfraude en onrechtmatig gebruik van de goede naam van Heijmans. Ook in deze gevallen is onderzoek gedaan en zijn passende maatregelen getroffen, die variëren van schriftelijke waarschuwingen tot ontslag. Alle meldingen worden besproken in de bestuursvergaderingen en achteraf met betrokkenen in het management geëvalueerd.

Eén van de meldingen betrof een zaak waarin een aantal medewerkers voordelen voor zichzelf hadden bedongen bij onderaannemers. Na gedegen intern onderzoek is de omvang van deze zaak vast komen te staan, en zijn arbeidsrechtelijke maatregelen tegen de betrokken medewerkers genomen, variërend van demotie tot ontslag op staande voet. Deze casus is aanleiding geweest om binnen de betreffende bedrijfsstroom het thema integriteit door een campagne met onder meer brieven naar medewerkers, zeepkistbijeenkomsten en werkoverleggen prominent onder de aandacht te brengen. Dit heeft ertoe geleid dat andere medewerkers een lagere drempel hebben ervaren om onregelmatigheden te melden, en daardoor zijn er meer meldingen gedaan.

Regelingen en richtlijnen

Integriteit is vastgelegd in een aantal regelingen en richtlijnen:

- Procedure Integriteitgevoelige functies: Tot integriteitgevoelige functies worden onder andere gerekend leden van de raad van bestuur, directeuren van werkmaatschappijen, projectdirecteuren, directeuren stafdiensten, managers, vastgoedontwikkelaars, bedrijfsjuristen en inkoopmanagers. Tevens is de wijze van screening van medewerkers vastgelegd. Op basis van deze procedure wordt aan medewerkers met een integriteitsgevoelige functie en aan sollicitanten die naar zo'n functie solliciteren, een Eigen Verklaring Justitiële antecedenten gevraagd en wordt tevens verzocht een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen.
- Toolboxmeeting en werkoverleg: hierin is met name gestuurd op het delen van dilemma's, openheid en het stellen van grenzen.
- Reviews: integriteitskwesties worden in de raad van bestuur besproken en in managementteams (op anonieme basis) gedeeld. De commissie integriteit ziet toe op vertaling van meldingen en issues naar passend beleid.
- Gedragscode: onder het motto 'een kwestie van karakter' is het gewenste gedrag vastgelegd in de Heijmans Gedragscode 'De kr8 van Heijmans'. Deze code handelt over veiligheid, integriteit en mededinging en legt medewerkers van Heijmans de verplichting op, zich volgens de gedragscode te gedragen en te handelen. Aan de gedragscode is een sanctiebeleid gekoppeld. Van managers wordt voorbeeldgedrag vereist. De gedragscode maakt integraal onderdeel uit van de arbeidsovereenkomst met vast en tijdelijk personeel, alsmede zelfstandigen waarmee Heijmans werkt.
- Bespreken Integriteit: integriteit is een vast onderwerp bij sollicitatiegesprekken en introductieprogramma's. Het item is in het ontwikkelingsgesprekformulier opgenomen als competentie.
- Inkoop: partners en leveranciers zijn verplicht een 'Verklaring duurzaamheid' te ondertekenen. In deze verklaring staan spelregels opgenomen ten aanzien van verbeteringen van sociale aspecten, arbeidsomstandigheden en veiligheid, gezondheid en milieu.

Organisatie

Compliance officer

Heijmans heeft een compliance officer aangesteld als centraal aanspreekpunt en meldpunt van integriteitskwesaties. Anonimiteit van meldingen is geborgd en de compliance officer bekijkt per melding de benodigde acties gezien de aard van de kwestie en de reglementen die daarbij gelden.

Commissie integriteit

De integriteitcommissie heeft tot taak het bestuur van de onderneming te adviseren op het gebied van integriteit. Daartoe bespreekt de commissie in principe tweemaal per jaar issues, dilemma's en thema's op het gebied van integriteit en alle daaraan gelieerde onderwerpen en doet op basis daarvan aanbevelingen ten aanzien van het te voeren beleid of bijvoorbeeld het instellen van trainingen. De raad van bestuur stelt het beleid vast en besluit welke acties in dat kader worden genomen. De commissie wordt voorgezeten door de CEO. Voorts hebben daarin zitting de compliance officer, de directeur Inkoop, de directeur HRM, de IT security officer en de voorzitter van de COR. Dit is de 'kernbezetting' van de commissie. Tot medio 2016 was Prof. Dr. E.J.J.M. Kimman als externe deskundige aan de commissie verbonden. Afgelopen jaar heeft de integriteitcommissie zich onder meer bezig gehouden met de werking van de gedragscode 'de kr8 van Heijmans', heeft de commissie de geanonimiseerde meldingen aan vertrouwenspersonen en de samenstelling van de Commissie Integriteit besproken. Tevens is gesproken over manieren waarop integriteit blijvend onder de aandacht van medewerkers kan worden gebracht. Zo is een bijeenkomst voor het senior management georganiseerd waarin een toelichting is gegeven op integriteit en de binnen Heijmans geldende normen op dat gebied, en waarin de deelnemers middels een stelsysteem moesten stemmen op een groot aantal stellingen en dilemma's. Ook wordt voortdurend bekeken of en hoe de meldingsstructuur binnen Heijmans verbeterd moet worden.

Naleving

Ter naleving en implementatie van de gedragscode is voor de businessunits en op holdingniveau een aantal vertrouwenspersonen benoemd. De functie van de vertrouwenspersoon is het faciliteren van, adviseren over en bemiddelen bij eventuele meldingen. Al jaren verlangt Heijmans van leveranciers en onderaannemers dat zij de gedragscode van Heijmans, Bouwend Nederland dan wel een eigen (branche)code onderschrijven.

De deelnemingen van Heijmans zijn opgenomen in het register van de Stichting Beoordeling Integriteit Bouwnijverheid (SBIB). Tweejaarlijks worden (eventuele) overtredingen van de gedragscode gerapporteerd aan deze stichting met vermelding van de wijze waarop deze overtredingen door Heijmans zijn afgedaan.

Aanvullende en afzonderlijke reglementen

Op sommige plaatsen zijn waarden uit de gedragscode in aanvullende en afzonderlijke reglementen vastgelegd:

Dossierverklaring

De Heijmans Gedragscode is nader uitgewerkt in de zogenaamde dossierverklaring. Deze verklaring wordt geëist bij iedere uitgebrachte offerte. Hiermee wordt verklaard dat bij het tot stand komen van die offerte geen sprake is geweest van concurrentiebeperkend gedrag.

Transactieregister

Heijmans Vastgoed werkt met een Transactieregister waarin de relevante gegevens van elke business-to-business vastgoedtransactie vooraf onderzocht, vastgelegd en gedocumenteerd worden opdat de transacties achteraf kunnen worden getoetst op correctheid, integriteit en wettelijkheid.

Heijmans Meldprocedure integriteit en misstanden

Voor situaties waarin het vinden van een oplossing binnen de dagelijkse werksituatie lastig of onmogelijk is, heeft Heijmans de Heijmans Meldprocedure integriteit en misstanden geïntroduceerd. In deze procedure staan de te nemen stappen voor het indienen van een melding van een misstand. Daarnaast wordt beschreven hoe een onderzoek naar een melding verloopt. Voorts geeft de regeling weer wat de rol van het management is in geval van een melding. De Heijmans Meldprocedure integriteit en misstanden biedt medewerkers de mogelijkheid om een misstand mondeling of schriftelijk, al dan niet anoniem, te melden aan het centraal meldpunt (de compliance officer) of

vertrouwenspersoon, zonder dat de medewerkers daarmee hun arbeidsrechtelijke positie in gevaar brengen.

Reglement Voorwetenschap Heijmans N.V.

Dit reglement, aangepast na de invoering van Europese Verordening Marktmissbruik medio 2016, bevat bepalingen die van toepassing zijn op bij de wet genoemde functionarissen en op overige Heijmans medewerkers.

Reglement privébeleggingen

Er is een Reglement privébeleggingen voor de raad van bestuur en raad van commissarissen. De voorzitter van de raad van bestuur is compliance officer voor transacties in (certificaten van) aandelen en opties. De voorzitter van de raad van commissarissen fungeert als compliance officer voor de voorzitter van de raad van bestuur.

Rosmalen, 24 februari 2017